
ХРОНІКА

ДОКУЧАЄВСЬКІ НАУКОВІ ЧИТАННЯ

Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

25 грудня 2008 р. на кафедрі ґрунтознавства ХНАУ ім. В. В. Докучаєва відбулися наукові читання, присвячені 125-річчю виходу у світ наукової праці В. В. Докучаєва «Русский чернозем». На читаннях були заслухані такі наукові доповіді:

1. Значення «Русского чернозема» В.В. Докучаєва для розвитку ґрунтознавства (Тихоненко Д. Г. – зав. кафедри ґрунтознавства ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, доктор сільськогосподарських наук, професор).

2. Гумусовий стан чорноземів України (Дегтярьов В. В. – декан факультету агрохімії і ґрунтознавства ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, професор).

3. Фізичні властивості чорноземів: проблеми і шляхи вирішення (Медведев В. В. – академік УААН, доктор біологічних наук, професор, ННЦ ІГА ім. О. Н. Соколовського).

4. Охорона ґрунтів України (Булигін С. Ю. – член-кореспондент УААН, ректор ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, доктор сільськогосподарських наук, професор).

5. Зрошувані чорноземи України (Балюк С. А. – академік УААН, директор ННЦ ІГА ім. О. Н. Соколовського, доктор сільськогосподарських наук, професор).

6. Земельно-оцінні роботи в Україні (Вервейко А. П. – зав. кафедри управління земельними ресурсами і кадастру ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, професор).

7. В.В. Докучаєв і науки про ліс (Ткач В. П. – член-кореспондент УААН, директор УкрНДЛГ ім. Г. В. Висоцького, доктор сільськогосподарських наук, професор; Мігунова О. С. – доктор сільськогосподарських наук, професор).

8. Про класифікацію ґрунтів України (Полупан М. І. – доктор сільськогосподарських наук, професор).

9. В. В. Докучаєв і сільськогосподарська освіта (Горін М. О. – доктор біологічних наук, професор).

24 грудня 2008 р. виповнилося 125 років з дня виходу в світ наукової праці В. В. Докучаєва «Русский чернозем», за яку В. В. Докучаєву було присуджено науковий ступінь доктора мінералогії і геології після захисту ним докторської дисертації у Санкт-Петербурзькому університеті, офіційними опонентами при захисті якої були професор Д. І. Менделєєв і відомий геолог професор А. А. Іностранцев. Важливо не тільки те, що після захисту дисертації В. В. Докучаєв став професором і завідувачем кафедри мінералогії Санкт-Петербурзького університету, а й інше: «Русский чернозем» і його автор, професор В. В. Докучаєв, став цитуватися поряд із працями таких усесвітньо відомих учених, як М. В. Ломоносова, Д. І. Менделєєва, Чарльза Дарвіна, І. І. Мечнікова, І. М. Сеченова, К. А. Тимірязєва, М. І. Вавілова, Грегора Менделя та ін.

У чому ж світова наукова значущість «Русского чернозема»? – запитання, яке поставив доповідач першої наукової доповіді. По-перше, дослідження чорноземів логічно привели В. В. Докучаєва до відкриття в системі природничих наук нової дисципліни – ґрунтознавства. Тому рік виходу в світ «Русского чернозема» В.В. Докучаєва вважається роком народження ґрунтознавства як науки; по-друге, логіка досліджень чорноземів обумовила розробку першої в світі генетичної класифікації ґрунтів, поняття про «тип» ґрунту, горизонтальну і вертикальну зональність ґрунтового покриву, наукових основ територіальних досліджень ґрунтового покриву, складання ґрунтових карт різного масштабу і призначення, методики проведення земельно-оцінних робіт, боротьби з посухою у степах, принципів раціонального використання землі на основі розумного (адаптивного) співвідношення ріллі, лісів, луків, водних просторів; по-третє, широкі наукові дослідження чорноземних ґрунтів дозволили В. В. Докучаєву сформувати наукову школу, з якої вийшли видатні вчені: В. І. Вернадський – перший президент АН України, засновник біогеохімії і ноосферології; академік К. Д. Глінка – президент всесвітнього товариства ґрунтознавців у 30-ті рр. XX ст.; професор М. М. Сибірцев – перший зав. кафедри ґрунтознавства в Ново-Александрії (нині ХНАУ ім. В. В. Докучаєва), автор першого підручника «Почвовед-

ние», який побудований на генетичних принципах; професор С. О. Захаров, академік Ф. Ю. Левінсон-Лессінг, професор Г. І. Танфільєв, професор А. Н. Краснов, професор П. Бараков, академік Г. М. Висоцький, професор Г. Ф. Морозов та ін.

Програма «наукових читань», проведених кафедрою ґрунтознавства Харківського НАУ імені В. В. Докучаєва, сформована таким чином, що кожний доповідач розвинув той чи інший напрям досліджень, започаткований В. В. Докучаєвим.

Доповідачі і присутні (понад 100 осіб) вказали на необхідність вивчення наукової спадщини В. В. Докучаєва, оскільки вона актуальна і в нашому сьогоденні.

29 січня 2009 р. відбулися «Докучаєвські наукові читання» студентів, магістрів і аспірантів факультету агрохімії і ґрунтознавства ХНАУ ім. В. В. Докучаєва.

Д. Г. Тихоненко,
зав. кафедри ґрунтознавства
Харківського НАУ ім. В. В. Докучаєва,
доктор сільськогосподарських наук, професор